
**Verslag van de vergadering van de Commissiewerkgroep (CWG)
Organische Contaminanten (POP's)**

Datum : 12 oktober 2023
Commissie : DG SANTE
Ned. Delegatie : Polly Boon (RIVM; verslag)

**Directie Voeding,
Gezondheidsbescherming
en Preventie**

Regulier Overleg Warenwet

Bezoekadres
Parnassusplein 5
2511 VX Den Haag

T 070 340 79 11
F 070 340 55 54
www.rijksoverheid.nl

Dossierhouder
Nikki Emmerik
ne.emmerik@minvws.nl
T 070 340 xxxx

Ons kenmerk
Verslag CWG
Persistente Organische
Contaminanten (POPs) d.d.
12 oktober 2023

Secretariaat ROW
[_dienstpostbusROW-
EU@minvws.nl](mailto:_dienstpostbusROW-EU@minvws.nl)

www.row-minvws.nl

1. PFAS

a. Feedback from the Member States on their experiences as regards enforcement of the maximum levels for PFAS in food

Verschillende lidstaten (LS's), waaronder Nederland, delen hun eerste ervaringen met aangetroffen PFAS-concentraties in voedsel, met name in eieren en vis. Concentraties zijn over het algemeen onder de maximumgehalten (ML's), maar zijn in verschillende gevallen ook hoger dan de ML's. Hoge concentraties in eieren worden door een aantal LS's verklaard door de aanwezigheid van vismeel in kippenvoer. Een LS geeft aan dat na vervanging van vismeel in kippenvoer de PFAS-concentraties in eieren sterk daalden.

Een LS vraagt hoe om te gaan met PFAS-concentraties in bewerkte producten, zoals gekookte garnalen. De Commissie geeft aan dat als er geen processing factor (PF) beschikbaar is, de LS een conservatieve aanname mag doen die beschermend is voor de consument (bijv. PF = 1). Mocht dit leiden tot een overschrijding van de ML, kan dit teruggegeven worden aan de geïnteresseerde partij en kan besluiten een PF te leveren. De Cie vraagt LS's om eventuele PF's met de Cie te delen. De Cie zal deze PF's vervolgens delen met de LS's.

b. PFAS in blood

Een LS presenteert resultaten van PFOS in runderen die grazen dichtbij oefenterreinen voor brandblusmiddelen. De PFOS-concentraties in vlees van deze runderen is hoog (hoger dan de ML). De LS heeft indicatieve waarden vastgesteld van PFAS in gras, water en bloed als indicator voor verhoogde PFAS-concentraties in rund- en schapenvlees. Deze indicatieve concentraties zijn hoger voor schapen dan voor runderen, omdat PFOS meer accumuleert in rundvlees dan in schapenvlees. De LS geeft aan dat PFOS-concentraties in bloed verminderen na verplaatsing van de dieren naar schonere gebieden. LS vraagt de Commissie (Cie) of ML's in bloed kunnen worden vastgesteld, omdat bloed kan worden gebruikt als ingrediënt in voedsel en om deze te kunnen gebruiken om te voorkomen dat dieren onnodig worden geslacht.

LS heeft ook 67 gebieden langs de kust onderzocht met mogelijk verhoogde PFOS-concentraties door zeeschuim dat met de wind het land op wordt geblazen. PFOS-concentraties in gras lagen boven de indicatieve PFOS-concentratie voor runderen in 60 gebieden. In een groot deel van de gebieden grazen runderen. De genomen bloedmonsters lieten verhoogde PFOS-concentraties zien.

De LS heeft ook PFOS, PFOA, PFNA en PFHxS geanalyseerd in biologische eieren (2021-2023) met alleen voor PFOS een concentratie boven de ML in één monster. Reden hiervoor was gebruik van vismeel in kippenvoer. Na

verwijdering van vismeel (na 2022) zijn PFOS-concentraties sterk verlaagd (< 0,3 µg/kg versus ML van 1 µg/kg). De concentraties van PFOA, PFNA en PFHxS lagen allemaal onder de detectielimiet. De LS geeft aan dat de huidige ML's voor eieren kunnen worden verlaagd op basis van deze resultaten.

De LS geeft verder aan dat vismeel in kippenvoer in de praktijk wordt vervangen door producten van soja, zonnebloem en raapzaad, en door aardappeliwit. De biologische kippenhouders geven aan dat deze vervanging negatieve effecten kan hebben op het dierenwelzijn en kan leiden tot een hogere uitscheiding van stikstof naar het milieu.

In reactie op de gepresenteerde resultaten merkt de Cie op dat het vreemd is dat de indicatieve PFOS-concentraties in gras, water en bloed hoger zijn voor runderen dan voor schapen, terwijl de ML's voor rundvlees lager zijn dan voor schapenvlees. Verder is de Cie verbaasd over de verlaging van PFOS-concentraties in bloed bij verplaatsing van de runderen naar schonere gebieden, omdat PFAS *forever chemicals* zijn. De LS geeft aan dat de halfwaardetijd van PFOS in het bloed van runderen 100 dagen is. Daarnaast geeft de Cie aan dat (nog) geen ML voor PFAS in bloed kan worden vastgesteld. Hiervoor zijn meer PFAS-concentraties nodig in meerdere dieren. Ook is daarvoor informatie nodig over de correlatie tussen PFAS-concentraties in bloed en vlees.

c. PFAS in horses

De LS heeft ook gekeken naar PFOS-concentraties in het bloed van paarden van verschillende leeftijden. Concentraties nemen toe met de leeftijd, maar zijn laag en nog lager in het vlees van deze paarden. Paarden die grazen in gebieden met verhoogde PFAS-concentraties hebben verhoogde PFOS-concentraties in het vlees, maar wel veel minder dan bij runderen.

d. Further risk management steps

Een aantal LS geven aan dat, op basis van de eerste resultaten van PFAS in voedsel, mogelijk de ML's in eieren verlaagd zouden kunnen worden. De Cie vindt het daar echter nog te vroeg voor. De ML's zijn pas sinds 1 januari 2023 van kracht. Voor een evt. herziening/aanpassing zijn meer gegevens nodig. De meeste LS, waaronder Nederland, zijn het hiermee eens.

2. Update on new WHO-TEF values for dioxins and PCBs

Onder leiding van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) zijn de huidige toxische equivalentiefactoren (TEF's) van dioxinen en dioxine-achtige PCB's geëvalueerd. De verwachting is dat de nieuwe TEF's voor het einde van 2023 worden gepubliceerd in een wetenschappelijk artikel.

Zodra de nieuwe TEF's zijn gepubliceerd zal de Cie de Europese Autoriteit voor Voedselveiligheid (EFSA) vragen om hun concentratiedatabase te updaten met deze TEF's en een nieuwe innameberekening uit te voeren voor deze groep stoffen. Daarnaast is de verwachting dat EFSA de opinie over dioxinen en dioxine-achtige PCB's uit 2018 zal actualiseren op basis van de nieuwe TEF's en mogelijk andere issues betreffende de *hazard* karakterisatie.¹

De Cie geeft aan dat de commissiewerkgroep (CWG) al zou kunnen beginnen met de discussie over het aanpassen van de huidige ML's voor dioxinen en dioxine-achtige PCB's op basis van de nieuwe concentratiedatabase. Deze discussie kan echter pas worden afgerond nadat EFSA de geactualiseerde risicobeoordeling heeft gepubliceerd. De Cie verwacht dat dit hele proces zeker twee jaar zal duren. De nieuwe ML's zullen op z'n vroegst begin 2026 kunnen worden opgenomen in 2023/915.

¹ <https://efsa.onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.2903/j.efsa.2018.5333>

3. Update on the EFSA work on a guidance for risk benefit assessment

- **Presentation from EFSA**

De Cie geeft aan dat EFSA is gevraagd om een geactualiseerde *risk-benefit* (RB) analyse uit te voeren van meerdere contaminanten in vis, zoals PFAS. Een eerste stap hierin is een actualisatie van de 2010 *RB-guidance* van EFSA². EFSA is gevraagd de CWG regelmatig bij te praten over de voortgang hiervan.

De nieuwe *RB-guidance* gaat uit van een getrapte benadering voor het uitvoeren van een RB-analyse, zoals in de 2010-*guidance*. In die gevallen waar de *risk* niet veel groter is dan de *benefit*, of visa versa, kan een RB-analyse worden uitgevoerd. In die gevallen dat de *risk* en *benefit* niet in één matrix kunnen worden uitgedrukt (zoals DALY's of QALY's) stopte de 2010-*guidance*. In de nieuwe *guidance* wil EFSA meerdere mogelijkheden opnemen om ook in die situaties een zinvolle afweging van de *risk* en *benefit* te kunnen maken. Mogelijkheden hiervoor worden gepresenteerd en EFSA vraagt de CWG of er nog andere benaderingen zijn die meegenomen kunnen worden. Daarnaast wil EFSA, d.m.v. een case studie, laten zien hoe de nieuwe *guidance* zou kunnen werken in de praktijk. Ook hiervoor vraagt EFSA de CWG voor input.

Naar verwachting zal de *guidance* in juni 2024 wordt gepubliceerd, nadat het is gepubliceerd voor *public consultation*.

- **Exchange of views**

De Cie geeft aan dat de eventueel gekozen case studie niet gerelateerd moet zijn aan een daadwerkelijke RB-analyse die EFSA met de nieuwe *guidance* zal moeten gaan uitvoeren in opdracht van de CWG's. Omdat een fictieve case studie mogelijk te veel tijd zal kosten, stelt EFSA voor om de nieuwe *guidance* te illustreren op basis van al bestaande RB-studies. EFSA kijkt hier verder naar.

De Cie geeft aan dat het wegen van *risks* en *benefits* een gezamenlijke taak is van risicobeoordelaars en risicomangers, en niet alleen risicomangers.

4. AOB

De Cie stelt voor de tekst in Verordening (EU) 2023/915 bij een beschrijving van twee ML's voor dioxinen en dioxine-achtige PCB's in vlees en vleesproducten (4.1.1) en rauwe melk en zuivelproducten (4.1.11) aan te passen. De aanpassingen hebben tot doel de teksten voor de verschillende contaminanten te harmoniseren en beter leesbaar te maken. De twee voorstellen worden zonder commentaar van de LS's geaccepteerd.

Den Haag, november 2023

---

² <https://efsa.onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.2903/j.efsa.2010.1673>